

СВІТЛЯЦЯ

ДОДАТОК ДО ГАЗЕТИ «ДОННАБА: ПАНОРАМА ПОДІЇ»

№1 2013 (41)

для студентів ДОННАБА

Шановні студенти, викладачі і співробітники Академії!

Сьогодні матеріали газети присвячені 290-річчю Григорія Сковороди, українського просвітителя-гуманіста, філософа і поета XVIII ст., який народився 3 грудня 1722 р. на Полтавщині.

Пізнай самого себе!

Шумерське «думу» означає «дитина». Це геніально прозрів Тарас Шевченко: «Думи мої, думи мої, квіти мої, діти!» Отож, філософські думки – це розквіт нашого мислення, що його породжує сердечна мудрість душі. Українські народні прислів'я гласять: «Де просто – там живуть років зо сто», але з іншого боку «Від простоти люди пропадають». Не такий уже й «простий», не кажу простакуватий, Григорій Сковорода! По-перше, наш філософ був максималістом, і не від здитинення чи дитячості розуму, не від зятятості установок, а таки від глибини та високості знань і переконливої обґрунтованості власної практичної філософії. Або «пізнай самого себе». Але якого себе? Пізнай і реалізуй себе кращого, ідеального, геніального, Богонатхненного, створеного за образом і подобою Божою, а не сякого-такого. По-друге, одна філософія серця чого варта, а вона ж пронизує всю народну культуру, була властива вченню Ісуса Христа і знову підняв її на належний рівень Григорій Сковорода.

Український любомудр недаремно говорив про природні нахили людської натури: *будьте людьми – кожний на своєму місці, шукайте своє питома місце, значення-призначення й сродне заняття в житті й наповнюйте його відповідним змістом, смыслом, сенсом, але робіть це в злагоді з природою: немає ж бо нічого природнішого від природи!* Не забувайте, що те саме не є те саме: є Господь, але є й гаспид, тому незіпсована природа – це шлях до Бога, а зіпсута – до пекла. Уже те, що Шевченко «списував Сковороду», а Толстой визнав у ньому великого філософа-мораліста багато про що говорить. Тут важливі народні легенди й перекази про життя, смерть і поведінку філософа. Його спокушали придворні Єкатерини і достойники Церкви – не піддався! Відчувши завершення земного шляху, бо ж *«усе минеться – одна правда зостанеться»*, сам викопав яму, помився, помолвився, вдягнув чисту сорочку, ліг на лавку й віддав Богові душу. Визначальним принципом у його життєвій теорії-практиці була цілісність та взаємовідповідність: як говорив чи думав, так і поводився. Не лукавив, був справжній: міг би сказати за Шевченком, а воно ж Шевченко намагався жити за Сковородою: *«Ми просто йшли; у нас нема зерна неправди за собою»*, тому й зберіг чистоту душі. Чи пізнав він самого себе, своє призначення в контексті Божої правди? Звісно ж, не абсолютно: рівно настільки – наскільки пізнав. Водночас Григорія Сковороду завжди спрощували – кожний на свій копил – насправді ж це був чоловік, який напругу розмовляв із Богом і був практикуючим християнином не в ритуально-церковному розумінні, а в тому значенні-призначенні, що кожна доля – окрема стежка до Бога.

Богдан Чепурко,
поет і народознавець

(За матеріалами газети «Слово Просвіти»,
№ 51, 2012 р.)

Афоризми мандрівного
філософа

**З видимого пізнавай
невидиме.**

**Коли риба спіймана, вона
вже не потребує принади.**

**Не може не блудити нога
твоя, коли блудить серце.**

**Хіба може говорити про
біле той, кому невідоме, що
таке чорне?**

**Ти не можеш віднайти
жодного друга, не нашукавши
разом із ним і двох-
трьох ворогів.**

**Невже ти не чув, що сини
віку мудріші від синів дня?**

**Немає нічого небезпечні-
шого за підступного воро-
га, але немає нічого отруй-
нішого від удаваного друга.**

**Як гниле дерево не скле-
юється з іншим гнилим
деревом, так і між негідни-
ми людьми не виникає
дружби.**

Великий європейський полтавчанин

«Чем продолжительней
молчанье,
тем удивительнее речь»

Николай Ушаков

Был молчалив Сковорода Григорий,
был грустный опыт у него немал.
Он поделился тайной, гордо горькой,
что мир его ловил и не поймал.

Великий европейский полтавчанин,
умел и отмолчаться он в тиши,
но если говорил, то был отчаян,
как будто кожу он сдирает с души.

Предпочитают многие помяться,
допрежь чем дать уклончивый ответ.
А почему? Да не хотят помяться,
страх выдать, что в душе, — вот их секрет.

Во времена террора и тиранства
и страх, и боль о самом дорогом
уходят только вздохами в пространство,
а иногда — и просто матюгом.

Изящное искусство ускользанья
не сохраняют легенды и сказанья.
Литература — это не балет,
где красотой оправдан пируэт.

Мы — европейцы, как тот полтавчанин?
Неужто все мы ныне измельчали?
Порой, чем продолжительней молчанье,
испуганностью скованная речь
в отмалчиванье может перетечь.

Кто у меня? Гость из села Чернухи,
и с чоботов, на слякоть разъярясь,
не сдавшись нашей нравственной разрухе,
счищает он сегодняшнюю грязь.

Духовные границы неразумны.
Нам книжные обложки — братский кров.
Россия с Украиной неразъемны,
как неразъемна смешанная кровь..

И мне сегодня истину глаголет
от всех надежд и оскорбленных чувств
прапрадед мой — Сковорода Григорий,
и я тихонько у него учусь.

Не жил я ни по-хлопски, ни по-барски,
меня ловили с лет, когда был мал,
но, словно мяч футбольный, по-вратарски,
я шар земной ловил, да и поймал!

Евгений Евтушенко

<http://www.bulvar.com.ua>

Афоризми мандрівного філософа

Бери вершину і матимеш середину.

Найкраща помилка та, яку допускають при навчанні.

І мудрий часто спотикається.

Істина сплює і нищить усі стихії, показуючи, що вони лише тінь її.

В усіх науках і мистецтвах плодом є вірна практика.

Добрый розум робить легким будь-який спосіб життя.

Довго сам учись, коли хочеш навчати інших.

Коли твердо йдеш шляхом, яким почав іти, то, на мою думку, ти щасливий.

Коли не можу нічим любій Вітчизні прислужитися, в усякому разі з усієї сили намагатимуся нікому ні в чому не нашкодити.

Розум гострий у багатьох, але не всі навчилися мислити.

Чисте небо не боїться блискавки та грому.

Скільки зла криється всередині за гарною подобою: гадюка ховається в траві.

Що вподобав, на те й перетворився.

Що може бути солодше за те, коли любить і прагне до тебе добра душа?

Я не люблю ніякого дару, якщо він не пов'язаний з любов'ю і доброзичливістю.

Як нерозумно випрошувати те, чого можеш сам досягти!

З усіх втрат втрата часу найтяжча...

Розумним і добрим серцем набагато миліший і поважніший природжений чесний швець, ніж неприроджений статський радник.